

Bruxelles, 9. listopada 2020.
(OR. en)

11717/1/20
REV 1

SOC 607

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Br. preth. dok.:	11087/20
Predmet:	Ljudska prava, sudjelovanje i dobrobit starijih osoba u dobu digitalizacije Zaključci Vijeća (9. rujna)

Za delegacije se u prilogu nalaze zaključci Vijeća o ljudskim pravima, sudjelovanju i dobrobiti starijih osoba u dobu digitalizacije, kako ih je Vijeće odobrilo pisanim postupkom zaključenim 9. listopada 2020.

Ljudska prava, sudjelovanje i dobrobit starijih osoba u dobu digitalizacije

Zaključci Vijeća

PODSJEĆAJUĆI NA TO DA:

1. Europska unija obvezala se na očuvanje ljudskih prava, koja su nedjeljiva i urođena svim ljudskim bićima bez obzira na dob, među ostalim donošenjem Povelje Europske unije o temeljnim pravima, a osobito njezinim člancima 25., 21., 34. i 35.
2. U europskom stupu socijalnih prava iznose se, među ostalim, načela koja se odnose na bolje životne uvjete za sve, bez obzira na dob, a posebno: pravo na obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje (1. načelo), koje je navedeno i u ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih naroda; pravo na jednako postupanje i jednake mogućnosti u pogledu zapošljavanja, socijalne zaštite, obrazovanja te pristupa robi i uslugama dostupnima javnosti (3. načelo); pravo na primjerenu socijalnu zaštitu (12. načelo); pravo na primjereni minimalni dohodak (14. načelo); pravo umirovljenih radnika i samozaposlenih osoba na mirovinu koja odgovara njihovim doprinosima, jednake mogućnosti za žene i muškarce za ostvarivanje prava na mirovinu, pravo na resurse koji omogućuju dostojan život (15. načelo); pravo pravovremenog pristupa pristupačnoj i kvalitetnoj preventivnoj i kurativnoj zdravstvenoj skrbi (16. načelo); pravo na pristupačne i kvalitetne usluge dugotrajne skrbi, osobito na usluge skrbi u vlastitom domu i u zajednici (18. načelo) te pravo na pristup osnovnim uslugama, uključujući digitalnu komunikaciju (20. načelo).

3. Europska unija i njezine države članice predane su relevantnim međunarodnim sporazumima o ljudskim pravima (ICCPR¹, ICESCR², CERD³, CEDAW⁴, CAT⁵, CRPD⁶, ECHR⁷), koji se primjenjuju na sve ljude bez obzira na dob.
4. Države članice Europske unije u okviru Ujedinjenih naroda dogovorile su, među ostalim, načela Ujedinjenih naroda za starije osobe (1991.), Madridski međunarodni akcijski plan o starenju (2002.) i Regionalnu provedbenu strategiju za Europu (2002.) te Ministarsku deklaraciju iz Lisabona (2017.).
5. Vijeće se u Zaključcima o ekonomiji dobrobiti (2019.) politički obvezalo na promicanje cjeloživotnog učenja i osiguravanje prednosti digitalizacije za sve. Politička predanost Vijeća promicanju cjeloživotnog učenja ponovno je istaknuta u zaključcima naslovljenima „Demografski izazovi – put naprijed” (2020.), u kojima je naglasak stavljen i na vještine potrebne u digitaliziranom svijetu, zdravo i aktivno starenje te podizanje svijesti o pravima starijih osoba. U Programu vještina Europske komisije (2020.) dodatno se naglašava važnost ostvarivanja cjeloživotnog učenja za sve u suočavanju s pandemijom bolesti COVID-19 i ublažavanju njezinih posljedica. U zaključcima pod naslovom „Borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti: integrirani pristup” (2016.) Vijeće je pozvalo na provedbu mjera za borbu protiv socijalne isključenosti, koje uključuju mjere usmjerene na starije osobe.

¹ Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima.

² Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima.

³ Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije.

⁴ Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena.

⁵ Konvencija protiv mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja.

⁶ Konvencija o pravima osoba s invaliditetom (EU je stranka te konvencije).

⁷ Europska konvencija o ljudskim pravima.

6. U Izvješću Europske komisije o utjecaju demografskih promjena⁸ dulji očekivani životni vijek utvrđen je kao jedna od velikih promjena u Uniji, pri čemu je istaknuto da je očekivani životni vijek žena pri rođenju za 5,5 godina dulji od očekivanog životnog vijeka muškaraca; starije osobe dobna su skupina koja najbrže raste. Sve dulji očekivani životni vijek povezan je s povećanjem broja godina dobrog zdravlja. Ta je dobna skupina zbog razlika u individualnim životnim situacijama vrlo heterogena, a njezini su pripadnici često vrlo samostalni. U izvješću se ukazuje na međusobnu povezanost djelovanja u pogledu demografskih promjena i oporavka od pandemije bolesti COVID-19, a njime su obuhvaćena i pitanja poput usamljenosti, društvene izolacije i osiguravanja pristupa osnovnim uslugama i objektima.
7. U Izvješću o primjerenosti mirovina koje su zajednički pripremili Europska komisija i Odbor za socijalnu zaštitu ističe se da su primjereni i održivi sustavi socijalne zaštite od ključne važnosti za starije osobe⁹. Nadalje, u Izvješću o dugotrajnoj skrbi koje su zajednički pripremila ista tijela utvrđena je potreba da se starijim osobama osigura pristup kvalitetnim uslugama skrbi.
8. Digitalizacija donosi mogućnosti i izazove za sve skupine društva, pa tako i za starije osobe. Imala je važnu ulogu u dopiranju do starijih osoba tijekom krize uzrokovane bolešću COVID-19. U izvješću neovisnog stručnjaka Ujedinjenih naroda o ostvarivanju svih ljudskih prava starijih osoba (2017.) i utjecaju antropocentrične robotike i automatizacije na prava starijih osoba ističe se činjenica da robotika može dovesti do važnog napretka u području autonomije i aktivnog sudjelovanja starijih osoba. Međutim, tehnološki napredak i digitalizacija mogli bi ugroziti osobna prava, kao što je pravo na privatnost. Nadalje, zbog sve veće digitalizacije svijeta digitalna pismenost postaje sve važnija. Prema navedenom izvješću digitalizacija može pogoršati nejednakosti i/ili dovesti do isključivanja određenih skupina koje imaju ograničen pristup digitalnoj tehnologiji ili ga uopće nemaju, a upotreba pomoćne tehnologije i robotike u skrbi za starije osobe može ugroziti dostojanstvo korisnika.

⁸ Izvješće Europske komisije o utjecaju demografskih promjena (lipanj 2020.), dokument 8991/20.

⁹ Izvješće o primjerenosti mirovina iz 2018.: trenutačna i buduća primjerenost primanja u starijoj dobi u EU-u, I. svezak, dokument 9523/18 + ADD 1 + ADD 2.

9. Digitalni jaz među generacijama znatan je i povećava se sa životnom dobi. Istraživanje o temeljnim pravima za 2019.¹⁰ pokazuje da se svaka peta osoba (20 %) u Uniji u dobi od 75 godina ili više internetom koristi barem povremeno, u usporedbi s 98 % osoba u dobi od 16 do 29 godina. U istraživanju Agencije za temeljna prava¹¹ ukazuje se i na jaz u korištenju internetom za pristup uslugama, pri čemu se starije osobe manje koriste internetom za internetsko bankarstvo i kupnju na internetu (46 % osoba u dobi od 75 godina i više barem povremeno kupuje na internetu, u usporedbi s 81 % osoba u dobi od 16 do 29 godina). U anketi su kao glavne prepreke korištenju internetom za starije osobe utvrđeni nedostatak pristupa internetskim uslugama i nedostatak potrebnih vještina.
10. Eurostatovi podaci¹² pokazuju da se smanjuje jaz između dobnih skupina u pogledu njihova pristupa modernim informacijskim i komunikacijskim tehnologijama i služenja njima. Istodobno ukazuju na to da u pogledu upotrebe digitalnih tehnologija postoji jaz između starijih muškaraca i starijih žena. Zbog razlika u sudjelovanju žena i muškaraca na tržištu rada i zbog njihovih odabira zanimanja čini se da su stariji muškarci otvoreniji prema digitalnim tehnologijama nego žene.

S OBZIROM NA TO DA:

11. U okviru dimenzije Lisabonske strategije posvećene uključivom rastu Europska unija utvrdila je ciljeve koji se odnose na životne okolnosti starijih osoba, odnosno DA se cilj strategije Europa 2020. koji se odnosi na zapošljavanje izričito usmjeri na starije zaposlenike TE DA se u okviru Europske platforme protiv siromaštva i socijalne isključenosti Komisija obvezala procijeniti jesu li sustavi socijalne sigurnosti primjereni i održivi te kako poboljšati pristup zdravstvenim i socijalnim sustavima i sustavima dugotrajne skrbi.

¹⁰ Agencija Europske unije za temeljna prava, *What do Fundamental Rights Mean for People in the EU* (Što temeljna prava znače ljudima u EU-u), Luxembourg 2020., Agencija EU-a za temeljna prava – Istraživanje o temeljnim pravima.

¹¹ Očekuje se da će sažetak tog istraživanja posvećen starijim osobama i digitalizaciji biti dostavljen do kraja rujna 2020., a cjelokupni podaci iz istraživanja bit će objavljeni na internetu kasnije ove godine.

¹² Eurostat, *Ageing Europe. Looking at the lives of older people in the EU* (Europa koja stari. Analiza života starijih osoba u EU-u), 2019., str. 134.

12. Vijeće je u svojim zaključcima naslovljenima „Aktivno starenje”(2010.) pozvalo na to da 2012. bude Europska godina aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti, a 2012. podržalo je Načela aktivnog starenja. Svjetska zdravstvena organizacija proglasila je razdoblje od 2020. do 2030. „Desetljećem zdravog starenja”.
13. Vijeće je u „Zaključcima o pružanju potpore osobama oboljelima od demencije: poboljšanje politika i praksi u području skrbi” (2015.) pozvalo Europsku komisiju i države članice da ojačaju prava osoba oboljelih od demencije i da ljudima omoguće dostojanstveno starenje.
14. Tijekom četvrte ministarske konferencije Gospodarske komisije Ujedinjenih naroda za Europu (UNECE) o starenju ministri su u Deklaraciji iz Lisabona pozvali na „održivo društvo za sve uzraste: ostvarivanje potencijala duljeg života” i obvezali se da će podupirati pristup cjeloživotnom učenju i njegovo širenje te razvoj vještina kao uvjet za ispunjen život u svakoj životnoj dobi. Obrazovanje, društveno sudjelovanje i cjeloživotno učenje, zajedno s izravnom primjenom znanja i vještina u profesionalne svrhe, rezultiraju višom kvalitetom života i uživanjem u njemu, potiču starije osobe da se aktivno uključe u društveni, kulturni i politički život te promiču interakciju i solidarnost među generacijama.
15. Rezolucijom Opće skupštine UN-a 65/182 u 2010. osnovana je Otvorena radna skupina Ujedinjenih naroda za starenje stanovništva (OEWG-A), a mandat joj je jačanje zaštite ljudskih prava starijih osoba razmatranjem postojećeg međunarodnog okvira u pogledu ljudskih prava starijih osoba kako bi se identificirali mogući nedostaci i utvrdili načini na koje se oni mogu riješiti na najučinkovitiji način, među ostalim, ako je to primjereno, procjenom izvedivosti daljnjih instrumenata i mjera. Vijeće Ujedinjenih naroda za ljudska prava odlučilo je 2014. imenovati neovisnog stručnjaka za ostvarivanje svih ljudskih prava starijih osoba i saslušati njegove preporuke.

POTVRĐUJUĆI DA:

16. Sva ljudska prava i temeljne slobode sadržane u ugovorima o ljudskim pravima univerzalni su, nedjeljivi, međuovisni i međusobno povezani, a na starije se žene i muškarce primjenjuju na isti način kao i na svako ljudsko biće te se bez iznimke moraju jamčiti i starijim osobama. To posebno uključuje temeljno pravo na jednako postupanje, bez obzira na dob, posebno u pogledu zaštite i pružanja potpore onima kojima je potrebna. To vrijedi i tijekom zdravstvenih kriza, kao što je pandemija bolesti COVID-19, tijekom kojih je pristup cjenovno pristupačnoj kvalitetnoj zdravstvenoj skrbi od ključne važnosti.
17. Starije osobe svojom su solidarnošću uvelike doprinijele funkcioniranju slobodnih i demokratskih društava i to nastavljaju činiti. Prema Eurostatovoj publikaciji *Ageing Europe* (Europa koja stari) starije osobe posvećuju mnogo vremena neplaćenom radu. Više od jedne petine starijih osoba u dobi od 65 do 74 godine sudjeluje u formalnim oblicima volontiranja. Ako im to dopušta zdravstveno stanje, osobe u dobi od 75 i više godina i dalje su vrlo angažirane. Nadalje, osobito starije žene pružaju neplaćene usluge skrbi, uglavnom u svojim obiteljima, bilo da se radi o skrbi o partnerima ili djeci, čime naraštaju srednje dobi pomažu u uspostavi ravnoteže između poslovnog i obiteljskog života. Tijekom pandemije bolesti COVID-19 starije osobe preuzele su zadaće za zajednicu vrativši se iz mirovine u svojstvu medicinskog ili njegovateljskog osoblja ili u sklopu volonterskih službi koje su pružale pomoć drugima u svakodnevnom životu.
18. Sudjelovanje starijih osoba na tržištu rada u nekim se državama članicama povećalo zahvaljujući različitim mjerama, kao što su produljenje radnog vijeka, donošenje dobrovoljnih odluka o produljenju dobi za umirovljenje, aktivno i zdravo starenje, povećanje pristupačnosti i razumne prilagodbe ili omogućivanje fleksibilnih i postupnih prijelaza u mirovinu.

19. Starije osobe više su od drugih pogođene mjerama za suzbijanje pandemije bolesti COVID-19, kako je prikazano u biltenima Agencije za temeljna prava (FRA) i izvješćima Europskog centra za sprečavanje i kontrolu bolesti (ECDC).¹³ Zbog njihove uznapredovale dobi i prevalencije postojećih zdravstvenih stanja izložene su većem riziku od ozbiljnih zdravstvenih komplikacija uzrokovanih zarazom tom bolešću. Mjere poduzete za suzbijanje pandemije, kao što su pravila o ograničavanju socijalnih kontakata, mjere ograničenja kretanja, zatvaranje ustanova itd. u velikoj mjeri utječu na starije osobe. Osobe koje žive u domovima za njegu, od kojih je većina starije dobi i ima zdravstvene potrebe i/ili invaliditet, među ostalim nisu smjele ili još ne smiju primati posjete, što se odnosi i na rodbinu. K tome su na njih utjecala i ograničenja uzrokovana manjkom osoblja. Starije osobe koje žive same zbog ograničenja kretanja i drugih mjera suočavaju se s poteškoćama pri obavljanju svakodnevnih poslova. Smanjeno je i pružanje usluga zdravstvene zaštite i ambulantne skrbi koje nisu povezane s bolešću COVID-19. Posebno osobe u visokoj starosti često nemaju pristup digitalnoj komunikaciji niti u njoj sudjeluju, zbog čega se suočavaju s dodatnim ograničenjima u pogledu pristupa informacijama, društvene interakcije i sudjelovanja u društvenim aktivnostima.
20. Starije osobe imaju pravo na puno sudjelovanje u javnom, društvenom i kulturnom životu, kao i obrazovanju, trajnom osposobljavanju i cjeloživotnom učenju. Digitalna aktivnost sve više jamči aktivno društveno, kulturno i gospodarsko sudjelovanje i uključenost te pomaže u sprečavanju društvene izolacije, i to ne samo u vrijeme pandemije. No digitalizacija nekim starijim osobama može biti i prepreka. Stoga treba poboljšati digitalne vještine i pristupačnost digitalnih usluga.

¹³ Agencija Europske unije za temeljna prava, *Coronavirus pandemic in the EU – Fundamental Rights Implications* (Pandemija koronavirusa u EU-u – Posljedice za temeljna prava – bilten br. 3, Luxembourg 2020., <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/covid19-rights-impact-june-1> i Europski centar za sprečavanje i kontrolu bolesti, <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-pandemic>.

POZDRAVLJAJUĆI:

21. Države članice ostvarile su zamjetan napredak na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini u provedbi deset obveza RIS-a/MIPAA-e UNECE-a¹⁴, kojima se, među ostalim, poziva na iskorjenjivanje diskriminacije na temelju dobi te zanemarivanja, zlostavljanja i nasilja nad starijim osobama.
22. S obzirom na to da su stranke Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, sve države članice i EU trebaju u okviru svojih nadležnosti osigurati da sve mjere povezane s donošenjem odluka i pravnom sposobnošću starijih osoba s invaliditetom (uključujući moguća ograničenja koja bi mogla biti potrebna za njihovu zaštitu) uključuju odgovarajuće i djelotvorne sustave zaštite kako bi se spriječila zlouporaba;

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE

POZIVA DRŽAVE ČLANICE I EUROPSKU KOMISIJU DA U SVOJIM PODRUČJIMA NADLEŽNOSTI I NA ODGOVARAJUĆIM RAZINAMA, UZ POŠTOVANJE NAČELA SUPSIDIJARNOSTI:

23. USVOJE pristup starenju koji se zasniva na dobnoj integraciji i uključuje perspektivu starenja koja počiva na pravima i životnom ciklusu, imajući na umu razlike između žena i muškaraca, primjerice promicanjem pozitivne komunikacije i predodžbe o starenju, isticanjem mogućnosti i izazova starenja, kao i uvažavanjem širokog raspona razlika među starijim osobama i boljim razumijevanjem doprinosa koji starije osobe daju socijalnoj koheziji i gospodarstvu;
24. pri oblikovanju svojih strategija izlaska iz pandemije bolesti COVID-19 RAZMOTRE pristup koji se temelji na pravima;

¹⁴ Regionalna provedbena strategija za Madridski međunarodni akcijski plan o starenju za regiju UNECE-a.

25. IMAJU NA UMU činjenicu da se životni uvjeti starijih osoba razlikuju i da ovise o različitim okolnostima i čimbenicima. To se mora uzeti u obzir pri izradi učinkovitih politika koje izravno ili neizravno utječu na starije osobe;
26. OSNAŽE socijalnu uključenost i uzajamnu međugeneracijsku solidarnost te UKLJUČE starenje u sva područja politika kako bi se društvima i gospodarstvima pomoglo da se na odgovarajući način prilagode demografskim promjenama i time oblikovalo društva koja zadovoljavaju potrebe i interese osoba svih dobnih skupina;
27. PODIŽU SVIJEST mladih generacija o vrijednim doprinosima starijih osoba društvu, čime bi se ojačale međugeneracijske veze i smanjila dobna diskriminacija;
28. starije osobe, a posebno starije žene, AKTIVNO UKLJUČE u sve postupke donošenja odluka koje utječu na njihov život i u svakom pojedinačnom slučaju USPOSTAVE RAVNOTEŽU između koristi i rizika koji proizlaze iz tih odluka, uz puno poštovanje prava i sudjelovanja starijih osoba, vodeći pritom računa o odgovarajućoj ravnoteži i solidarnosti među generacijama;
29. kada je to primjereno, NASTAVE RAZVIJATI mehanizme za sudjelovanje civilnog društva u donošenju odluka u vezi sa starijim osobama u digitalnom svijetu;
30. OSIGURAJU da zaštitne mjere potrebne u vrijeme zdravstvenih kriza budu razmjerne opsegu u kojem takve mjere utječu na prava, interese i dobrobit starijih osoba, posebno na njihovo psihičko zdravlje i kvalitetu života;
31. OSIGURAJU odgovarajuću socijalnu zaštitu za sve starije osobe, posvećujući pritom posebnu pozornost osobito ranjivim skupinama kako bi se, među ostalim, spriječilo siromaštvo starijih osoba;
32. PROMIČU aktivno i zdravo starenje, među ostalim iskorištavanjem pozitivnog utjecaja digitalne tehnologije u javnim uslugama, npr. u zdravstvenim i socijalnim uslugama, te dulji radni vijek, primjerice omogućivanjem dobrovoljnog kasnijeg umirovljenja te fleksibilnih i postupnih prijelaza u mirovinu;

33. PODUPIRU i JAČAJU različite oblike obrazovanja i osposobljavanja, mogućnosti cjeloživotnog učenja i razvoj vještina, uključujući tehnološke i digitalne vještine. One su vrlo važne za sudjelovanje u digitalnom svijetu i društvenom životu, a trebalo bi ih iskoristiti i za rješavanje pitanja digitalnog jaza između žena i muškaraca;
34. digitalizaciju, posebno u području javnih usluga kao što su zdravstvene i socijalne usluge te usluge dugotrajne skrbi, OBLIKUJU tako da te usluge budu lako dostupne, prilagođene korisnicima i da sadrže što manje prepreka, te da istodobno osiguraju zadržavanje nedigitalnih usluga. Poseban naglasak treba staviti na prava (uključujući prava na zaštitu podataka) i potrebe starijih osoba, uključujući starije osobe s invaliditetom. Cilj je pritom osobito:
- a) DOPRINIJETI smanjenju društvene izolacije visokokvalitetnim, pristupačnim i jednostavnim oblicima digitalne komunikacije;
 - b) OLAKŠATI, kada je to moguće, jednostavan internetski pristup širokom rasponu kulturnih, obrazovnih i edukativnih resursa, kao što su knjižnice, seminari, različite vrste nastave, među ostalim tečajevi jezika, kako bi se snizio prag za osobe s invaliditetom, koje su često starije dobi;
 - c) OMOGUĆITI sudjelovanje na daljinu u društvenim, obrazovnim i kulturnim događanjima;
 - d) OMOGUĆITI sudjelovanje u donošenju političkih odluka, uključujući izbore, ako se organiziraju u digitalnom obliku;
 - e) putem inicijativa cjeloživotnog učenja prilagođenih specifičnim ciljnim skupinama PODUPRIJETI starije osobe u razvoju digitalnih vještina, što uključuje sigurno i odgovorno služenje digitalnim tehnologijama;
 - f) pristupačnim digitalnim proizvodima i infrastrukturom POMOĆI starijim osobama i OSNAŽITI ih u pogledu svakodnevnih poslova i situacija, kao što su kupnja, komunikacija i održavanje kontakta s prijateljima i obitelji te društvena interakcija;

- g) DALJE UNAPRIJEDITI gospodarsko sudjelovanje pružanjem sigurnog pristupa e-trgovini i internetskom bankarstvu te poboljšanjem znanja starijih osoba o pravima potrošača, posebno u e-trgovini;
 - h) UČINITI DOSTUPNIMA i POJEDNOSTAVNITI telemedicinske usluge te upotrebu digitalno dostupnih zdravstvenih alata kao dodatnu mogućnost za osobe svih dobi, čime bi se smanjio rizik od infekcija uzrokovanih izravnim kontaktom s bolesnim osobama u čekaonicama i olakšao pristup zdravstvenim i socijalnim savjetima;
 - i) RIJEŠITI izazove koji proizlaze iz sve veće potražnje za dugotrajnom skrbi zbog starenja i ISTRAŽITI načine na koje se digitalizacija i tehnologije koje pospješuju dobrobit mogu bolje integrirati u usluge skrbi kako bi se poboljšali pristupačnost i pružanje usluga, kao što je skrb na daljinu, uključujući u taj proces relevantne dionike, pacijente i socijalne partnere;
 - j) OSIGURATI da svi uređaji za praćenje koji se upotrebljavaju tijekom zdravstvenih kriza budu u najvećoj mogućoj mjeri pristupačni, slobodni od prepreka, jednostavni za upotrebu i usklađeni s propisima o zaštiti podataka te da se njima može lako rukovati kako se ne bi nerazmjerno ugrozila sloboda kretanja određenih dobnih skupina;
 - k) OSIGURATI transparentnost javnih usluga kako bi se zajamčila otpornija i digitalna budućnost koja donosi koristi starijim osobama;
35. ISTRAŽE koristi koje pametno urbanističko i ruralno planiranje, infrastruktura javne mobilnosti i pametni domovi mogu imati za olakšavanje sudjelovanja starijih osoba u društvenom, gospodarskom i kulturnom životu, uključujući starije osobe s invaliditetom, i za pružanje novih modela pozitivnog starenja, uz istodobno osnaživanje starijih osoba kako bi zadržale neovisnost, dobrobit i višu kvalitetu života;

36. NASTOJE OSIGURATI da digitalizacija bude uključiv proces kojim se poboljšava pristup uslugama i da se Europski akt o pristupačnosti (EAA)¹⁵ provede u potpunosti i pravodobno te da PODUZMU DRUGE MJERE kako bi digitalizacija bila svima dostupna;
37. alternativnim sredstvima OSIGURAJU da oni koji se ne mogu u potpunosti služiti digitalnim tehnologijama mogu uživati ista prava kao i druge skupine stanovništva;
38. pri daljnjem donošenju politika o pravima starijih osoba UZMU U OBZIR rasprave sa zajedničke konferencije mreže AGE Platform Europe, BAGSO-a¹⁶ i njemačkog predsjedništva;
39. ZAJAMČE pravo na zdravstvenu skrb i dugotrajnu skrb, u skladu s europskim stupom socijalnih prava, uključujući pristup zdravstvenoj skrbi na ravnopravnoj osnovi, koji se temelji na informiranom i izričitom pristanku, a odluke u medicinskim pitanjima TEMELJE na etičkim načelima u čijem su središtu urođeno ljudsko dostojanstvo, zaštita ljudskih prava, rodna ravnopravnost i dosezanje najviših standarda dobrobiti, kao i ostvarenje najviše moguće kvalitete života. Kriteriji kao što je dob osobe ne bi trebali biti jedini odlučujući čimbenik za pristup ili nastavak pružanja zdravstvenih usluga, već bi se trebali primjenjivati samo u širem kontekstu kliničke procjene zdravstvenog stanja pojedinačnog pacijenta;
40. financijska sredstva EU-a, a posebno Europski socijalni fond te mjere regionalne i strukturne politike, UPOTRIJEBE za olakšavanje aktivnog i neovisnog starenja u smislu cjeloživotnog sudjelovanja, posebno u digitalnom svijetu, i podupiranje autonomije starijih osoba, na primjer poboljšanjem cjenovno pristupačnih kvalitetnih socijalnih usluga i infrastrukture te podupiranjem relevantnih dionika, uključujući lokalne i regionalne javne aktere i organizacije civilnog društva koji te mjere provode ondje gdje žive starije osobe;

¹⁵ Direktiva (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga, SL L 151, 7.6.2019., str. 70–115.

¹⁶ *Bundesarbeitsgemeinschaft der Seniorenorganisationen* (njemačka Savezna udruga organizacija za starije građane).

41. pri osmišljavanju daljnjih mjera politike UZMU U OBZIR relevantne usporedive podatke, iskazane po spolu, o pravima i situaciji starijih osoba, kao što je Eurostatova zbirka podataka i analiza *Ageing Europe* (Europa koja stari); i
42. NASTAVE DOPRINOSITI sastancima Otvorene radne skupine UN-a za starenje stanovništva i procesu UNECE-a, a u vanjskoj politici EU-a u tom području POSVETE DODATNU POZORNOST pristupu koji se temelji na ljudskim pravima;

POZIVA EUROPSKU KOMISIJU DA:

43. RAZMOTRI posvećivanje jednog poglavlja svoje Zelene knjige o starenju pravima starijih osoba, uključujući starije osobe s invaliditetom, s posebnim naglaskom na pitanju omogućivanja najvećeg mogućeg stupnja samostalnosti i sudjelovanja u društvu starijim osobama, uzimajući pritom u obzir aspekte rodne ravnopravnosti i posvećujući posebnu pozornost starijim ženama, te da se USREDOTOČI na starenje kao izvor mogućnosti za društva i na pitanje kako to može poslužiti kao temelj za sve daljnje političke mjere u tom području;
44. NASTAVI PODUPIRATI države članice u aktivnostima usmjerenima na sprečavanje kroničnih bolesti, promicanje zdravlja, upravljanje invaliditetom i jačanje razvoja dugoročnih politika zdravstvene skrbi, s naglaskom na digitalizaciji, kao i osnaživanje starijih osoba da se koriste digitalnim tehnologijama kako bi mogle bolje neovisno pratiti svoje zdravlje;
45. NASTAVI prikupljati podatke putem Eurostata, te time pružati usporedive i raščlanjene skupove podataka za cijelu Uniju, kao što je Eurostatova analiza *Ageing Europe* (Europa koja stari), kao temelj za oblikovanje budućih politika;

46. RAZMOTRI USPOSTAVU digitalne platforme posvećene sudjelovanju i volontiranju nakon radnog vijeka, koja bi se mogla povezati s postojećim projektima usmjerenima na europski građanski angažman. Tom bi se platformom starijim osobama moglo pružati poticaje i informacije za sudjelovanje u prekograničnom volonterskom radu u kojem bi se koristili svojim stečenim znanjem, vještinama i sposobnostima. Nadalje, njome bi se lokalna tijela i druge dionike moglo obavješćivati o strategijama i projektima za uključivanje starijih osoba u volonterski rad, a usto bi mogla biti mjesto na kojem zainteresirani mogu pronaći dodatne informacije o mogućnostima volontiranja.
47. PROMIČE daljnje međugeneracijske razmjene putem volonterskih aktivnosti, kojima bi se mladima mogla pružiti prilika za pružanje potpore starijim osobama i interakciju s njima, među ostalim nadovezivanjem na relevantne programe EU-a, kao što su Europske snage solidarnosti, čija je svrha pomoći mladima da daju vrijedan doprinos društvu i u isto vrijeme steknu kompetencije i vještine korisne za njihov osobni i profesionalni razvoj;
48. RAZMOTRI posvećivanje posebnog poglavlja akcijskog plana za provedbu europskog stupa socijalnih prava najavljenog za 2021. starijim osobama, u kojem bi se ocijenilo kako bi se mjere na razini EU-a moglo osmisliti tako da se ostvari i poveća autonomija starijih osoba u doba digitalizacije te promiče sudjelovanje starijih osoba u aktivnom životu i oblikovanju društva, čime bi se poboljšala dobrobit u starijoj dobi. To bi trebalo uključivati i mjere za jačanje sudjelovanja u demokratskim procesima i druge relevantne mjere iz stavka 34. Navedenom ocjenom mogle bi se služiti Komisija i države članice te uključene organizacije; i
49. zajedno s Odborom za socijalnu zaštitu putem izvješća o primjerenosti mirovina NASTAVI provoditi komparativnu analizu održivosti i primjerenosti mirovinskih sustava u EU-u;

POZIVA AGENCIJU ZA TEMELJNA PRAVA DA:

50. ISTRAŽI utjecaj digitalizacije na temeljna prava, aktivno sudjelovanje i dobrobit starijih osoba; i
51. u okviru podskupine za podatke o ravnopravnosti (EU-ova Skupina na visokoj razini za nediskriminaciju, raznolikost i ravnopravnost) državama članicama PRUŽA informacije i stručno znanje o prikupljanju raščlanjenih podataka kojima se rasvjetljavaju nejednakosti povezane s dobi, uključujući distribuciju podataka prema socioekonomskom položaju;

POZIVA ODBOR ZA SOCIJALNU ZAŠTITU DA:

52. NASTAVI POTICATI primjenu perspektive koja počiva na životnom vijeku u svojim razmatranja o područjima politika obuhvaćenima njegovim ovlastima;
53. NASTAVI PROMICATI uzajamno učenje i razmjenu najboljih praksi o tome kako bolje odgovoriti na potrebe starijih osoba te im osigurati dobrobit, dostojanstven život i njihov pristup digitalnom svijetu; i
54. u suradnji s Komisijom NASTAVI svoj RAD u vezi s mehanizmom za praćenje provedbe Preporuke o pristupu radnika i samozaposlenih osoba socijalnoj zaštiti.